

CO MĚ NA DIVADLE PRO DĚTI BAVÍ A CO ŠTVE?

Děti (v stupni úměrném svému věku) se teprve seznamují s tím, kdo je kdo, co je co, jaké je co, jakou má co cenu a hodnotu, co je dobro a co zlo... Samozřejmě, že časem zjistí, že svět je složitější, že ne vždy jsou lidé jenom zlí nebo jenom hodní, jenom stateční nebo jenom zbabělí, jenom moudří nebo jenom hloupí, jenom krásní nebo jenom oškliví... a že krásný může být zlý a naopak, že statečný může být hloupý a ošklivý moudrý... Jak rosteme, začíná nás víc a víc zajímat, jak je dobro a zlo v lidech namíchané, jak, proč a kdy se v nás prosadí to či ono, s čím se to v sobě pereme, jak se vyvíjíme... Divadlo je úžasné v tom, že probíhá v čase a dokáže tyhle proměny názorně ukázat tak, že je sami rozpoznáme.

Ale pravý princ, pravá princezna, pravý král a pravý drak či černokněžník...?! Je krásné a osvobodivé vidět tak jasně a nepochybně samu trest a samu podstatu. Nejen pro děti.

Divadlo pro nejmenší se zpravidla obrací k tomu nejzákladnějšímu ve světě hodnot v čisté, nelomené podobě a připomíná nám jejich existenci a podstatu. Činí tak v míře prostoty odpovídající věku dětí, k nimž mívá. Prostě neznamená hloupé. Mnohdy spíš základní, principiální. O to těžší je udělat dobrou divadelní inscenaci pro děti: musí předat hodnotné myšlenky, bohatství ducha formou přístupnou i těm nejméně zkušeným a znalým.

Dobré divadlo pro děti je dobré i pro dospělého - je-li ochoten ho zhlédnout, vyslechnout a otevřít se mu. Což neznamená dětinsky předstírat dětinskost. To, že dospělí při slově pohádka vypínají pozornost a někteří hulvátí v publiku dokonce rozprostírají na klíně noviny, jiní se hlasitě baví hned za zády dětí a paní učitelky si odbíhají na káfičko či na nákup, je smutný fakt svědčící spíš o nich, než o divadle pro děti. Je-li divadlo pro děti o něčem a je poctivě a působivě udělané, dokáže být silným zážitkem i pro dospělého.

Co mně na divadle pro děti vadí či mě dokonce štve?

Každé umělecké dílo, tedy i divadelní inscenace, ba i představení je výsledkem pokusu. Může se podařit nevýslovně, slušně či bídne, prostě se nepodařit. To i ono se stává. A vyjádřím-li se o inscenaci kriticky, neznamená to, že si jejich tvůrců a úsilí nevážím. Jen považuji za správné sdělit, proč a v čem se mi inscenace jeví ne zcela zdařilá.

Co mně ale opravdu vadí, ba dokáže naštvat, je podceňování diváka, najmě dětského. Vadí mi inscenátoři, kteří dělají inscenace pro děti jen ze zbytků sil, tak nějak "levou zadní", spoléhající na svou intelektuální i mocenskou "převahu": Ono to pro děti stačí. Moc toho nevědí, takže i málo (ne-li nic) je pro ně dobré, nepoznají to, nebudou protestovat. Žel bohu, stejně to berou i mnozí rodiče a jsou spokojeni, že divadlo poskytované jejich potomkům je stejně prázdné a hloupé, jaké si pamatují ze svého dětství; prostě tak to má být.

Nemá.

Divadlo pro děti má být stejně obsažné a stejně působivé, jako to pro dospělé. Jen jeho tematika se liší, neb děti některé věci z našeho

DIVADLO
zima '21
PRODĚTI

dospělého života nezajímají a jiné, které nám připadají (možná i mylně) triviální, jsou pro ně důležité a zajímavé. Zpracování musí vycházet z toho, co znají a jsou schopny pochopit a musí je zaujmout, udržet a bavit - čímž nemyslím nutně řachandu za každou cenu.

Ale jinak divadlo, které dospělí dělají pro děti, musí obsahem i formou uspokojovat a bavit i je - bez ohledu na to, že každý pojme jinou hloubku. V opačném případě lžeme dětem i sobě do kapsy a podvádíme je i sebe.

Luděk Richter

Ponechám stranou úvahy o rozevřených nůžkách kvality jednotlivých inscenací, se kterými se dětské publikum může setkat, a budu brát v úvahu jen ty, které stojí za to vidět (že ty druhé mohou jen naštvat, je snad jasné).

Baví mě, když je dění na jevišti hravé a nápadité a zároveň přehledné. Baví mě překvapení, baví mě napětí, baví mě pointy situací a závěrečná úleva, že to dobře dopadlo. Baví mě emoce publika, které děj prožívá. Baví mě reakce herců na nečekané reakce z publika. Baví mě nadšené děti s rozzářenýma očima, které odcházejí z představení a povídají si o tom, co viděly (případně si na to hned hrají). Baví mě děti, které jdou po představení říci hercům, že se jim to moc líbilo. Baví mě, že u dětského publika hned víte, na čem jste - nic vám ze slušnosti nedarují, buď to funguje, nebo ne. Buď jsou v příběhu s vámi naplno, nebo odejdou (začnou si hrát, povídat nebo i utečou). Je to dost adrenalin, ale když si je udržíte, nebo dokážete získat znovu jejich pozornost, je to úžasný pocit.

Co mě štve? Štvou mě dospěláci, kteří si sednou do předních řad a zaclání ve výhledu dětem za sebou. Štvou mě maminky, které celé představení cpou svým dětem nějaké sladkosti, aby to vydržely (i když dítě zaujatě sleduje děj). Štvou mě rodiče, kteří nechají své děti pobíhat kolem scény a překážet divákům i hercům. Štvou mě dospěláci, kteří usadí děti, sednou si na kraj a tam si celé představení nahlas povídají o něčem, co se divadla vůbec netýká. Štvou mě paní učitelky, které během představení hlasitě napominají děti nebo je přesazují. Prostě mě na divadle pro děti štvou nevyhovovaní dospěláci, a to ať sedím v hledišti nebo stojím na jevišti. Protože za ty nepozorné a rušící děti mohou jen a jen oni.

Tereza Machková

Pokud se mi podaří vytvořit divadlo tak, že děti svými reakcemi "spoluvytvářejí" celé představení, že se stávají jeho partnery, žasna nad jejich moudrostí. Jejich spoluúčast je jak citová, tak rozumová. Jsou schopny vnímat nevslovené a právě svou aktivitou a reakcí situace dotvářet, dávat jim význam. Mají-li o hrdinu strach, překonávají ho kvůli němu, hlavně proto aby mu dodaly odvahy. Mnohdy mají i moudré rady, jak situace řešit, co je zapotřebí udělat, aby hrdina dosáhl toho co chce. Vynalézají cestičky jak mohou věci fungovat, nezatížení znalostí reality. Divadlo pro děti je svět, kde dobro vítězí nad zlem - a to my dospělí lidé moc potřebujeme. Abychom se nezhroutili pod tíhou toho, jak věci musí být, když už se jednou zaběhly. Že jediné správné řešení je přece to, co je dáno, prověřeno, odzkoušeno. Zasmějí se věcem, jejichž humornou podstatu jsme už zapomněli. Fantazie dětí také nemá problém s tím, aby stůl byl zvířetem a polínko panenkou. Pro děti je důležité to, oč jde, proč se hraje, ne to jak to všechno vypadá. Jen to musí být důvěryhodné. Věci nedovyslovené jim dávají prostor pro vlastní aktivitu. Pro mne je představení pro děti dobrodružstvím, co se zase bude dít, co se s celým představením stane, když jsou tu zrovna tyto konkrétní diváci.

Mám ale také velice ráda představení, kde jsou dohromady dospělí s dětmi. Nastává pak ještě další rovina komunikace s dospělými, kteří se občas zapomenou a reagují také spontánně, svým způsobem. Nebo se zasmějí a děti se dívají, čemu se ti dospělí smějí, a co že se to odehrává mezi herci a dospělými, a velmi je to zajímavé. Nebo rodiče občas žasnou, co všechno jsou jejich děti schopné reflektovat. To je prostě mnohovrstevnatá

radost. To všechno dohromady mě na divadle pro děti opravdu baví. V tvorbě pro dětské publikum se cítím svobodná. Zejména v kombinaci hereckého a loutkového divadla. Jde tu o fantazii, řešení prostoru, možnosti až metafyzické, vytváření obrazů, vztahů a příběhů. Nezátížených intelektuální filozofií, ale plnou citového života, poezie, radosti z tvorby. A samozřejmě i legrace.

Mirka Vydrová

Kdykoliv děti něco činí a jsou u toho přítomné v době prezentace, mě fakt těší a jistým způsobem dojíámá. Setkávám se tu s bezbrannou výpovědí o nich samých. Tahle rovina vnímání dětské produkce mi přijde nejdůležitější a nejzajímavější. A i kdyby se děti chtěly stokrát stylizovat nebo projektovat do úkolu či do něčeho, toto tu stejně zůstává. Ne-týká se to samozřejmě jen divadla. Ale když děti hrají divadlo, ta komplexní činnost je tak cenná! (a vy, kteří čtete čtvrtletník DDD, moc dobře víte, co ta komplexnost obnáší). Když si uvědomíme, co všechno dětské divadlo sleduje, díváme se, že není daleko víc rozšířené, že není přirozenou součástí rozvoje dětské osobnosti, ať už zaměřené jakkoliv.

Vadí mně snad jen to, když vnímám, že se děti staly "materiálem", použitým pro výstavbu ještě větší slávy jejich vedoucích. Naštěstí jsem se moc často s tímto jevem nesetkala.

Blanka Šefrnová

ANKETA: Jakou nejlepší či nejzajímavější inscenaci pro děti a mládež jsi letos viděl/viděla?

Zůstal ve mně velký zážitek po představení **choceňské Hanky Voříškové Přesýpání**. Věřím, že její poezii i obrazům by dokázaly rozumět i děti od deseti let. Třeba ne všemu - ale mnohému. Zcela nepochybně je setkání s vlastní poezií Hanky velkým zážitkem. Její osobní zpověď a vidění světa jsou doprovázeny minimem prostředků - pouze pohrávání si se zrnky. A toto přesýpání, hnětení, rýžování - jakoby rýžovalo to zlato, co je uvnitř nás. Slova, která mají smysl a obrazy, které mají cit. Podstata a jednoduchost a prostota, s jakou Hanka se slovem i zrním zachází, jde vstříc její poezii. A ta jde vstříc i nám, posluchačům a divákům. Je to osobní setkání - sdělení člověka k člověku. A to jedno zrnko, co nám Hanka na konci daruje, odchází s námi a je výzvou, jestli si vlastní poezii života najdeme i my.

Velice mě potěšil také **Faust Tomáše Hájka z Poniklé**. Není to nová inscenace, ale já ji viděla poprvé. Tomáš s velkým nadhledem a bravurní hereckou jistotou (ne však nabubřelou) převypráví a přehraje Faustův příběh. Je až neuvěřitelné, kolik možností v meotarovém divadle dokázal najít. Žádná popisnost v obraze, ale vlastní výtvarná a funkční obraznost, která se setkává se situacemi příběhu. To, co mohla sdělovat výtvarná stylizace, nebylo třeba už dávat do slov a opačně. Využívání detailů (třeba zvětšená ruka při ukazování na něco) je nejen zdrojem dramatické, ale také nezbytného humoru. Ukázněný herecký projev jde vstříc malému papírovému divadlu, aby jej svou fyzickou velikostí nepřekrýval, ale zároveň hlasově nepostrádá emoce a výraznost figur. Proto nás taky příběh baví celou dobu a Faustovi rozumíme. Je také půvabné, když nemůže najít některou z prťavých figurek a doplňků. A skončí-li role těchto figurek, jsou jako nepotřebné odhozeny na zem. Věřím, že by Fausta s chutí zhlédly děti klidně i od deseti let.

Mirka Vydrová

Líbilo se mi hodně představení **Tisíc tuctů Plata Company Praha** - měla jsem je v říjnu v Chocni (ale je to už, myslím, hodně starý kousek). Je to pro mě spojení chlapské razance a klukovské hravosti. Téměř anekdota rozehraná tvořivou scénografií a hereckou akcí do "celovečerního kousku". Skvěle hrají, šlape jim to, živá hudba.

Hana Voříšková

Divadlo Lampion, Kladno: Komodo. Potěšilo mě, že Jakub Maksymov s herci dali dětem v představení možnost tvořit příběh společně. Alena Crhová

Moc jsem toho letos pro děti nezažil. Festivaly ve Svitavách, Loutkářská Chrudim, Šrámkův Písek a dost. Z toho co mi bylo dáno vidět, mě nejvíc potěšilo divadlo, které vytvořili **Hanka Voříšková a Tomáš Mohr. Haló, chci ven!** se to jmenuje. Silné hlavní téma - svoboda. Ale to téma, bez pochyby téma mnohých z nás, kteří v životě poznali, co to znamená, když o ni člověk přijde, na nás nekřičí, nebuší nám do smyslů. Jenom si ho během divadelního zážitku stále více uvědomujeme. Výrazové prostředky, které Hanka použila, jsou, ostatně jako vždycky, velice úsporné, stylově čisté a velmi přesně vyjadřující to, co chtějí tvůrci sdělit. Plošné postavy i dekorace, všecko, co vidíme na jevišti, je asi papírové. Říkám asi, protože jsem na ty artefakty z ostychu nesahal. Mají v sobě špejli, která se zapichuje do sypkého písku, jenž tvoří "podlahu" jeviště. Velice rychle se dají přesunovat a jediný herec-Hanka, vytváří s nimi scénické obrazy. A obrazy mlčí, nehýbou se a přitom hovoří jasnou řečí, řečí obrazu, který s hercem i s námi beze slova tiše rozmlouvá... Magické kouzlo mizanscény takřka na každém kroku...

Druhým protagonistou je Tomáš Mohr, který sedí za piánem a jeho ruce doprovázejí hudbou děj a taky písně, které Tomáš zpívá. Jeho muzika a zpěv harmonicky (a vlastně i melodicky) výborně slouží inscenaci, je to rovnocenný partner ostatním kamínkům, ze kterých se skládá mozaika inscenace. Nevšední a talentovaná muzika. A harmonie je očividná i mezi Tomášem a Hankou jako harmonie mezi lidmi a neopouští je od začátku do konce. A oči jim svítí a to je dobře. Karel Šefrna

Hana Voříšková, Choceň: Přesypání. Svůj zážitek jsem zkusil popsat v letošním ČTVRTpodzimníku. Není to divadlo speciálně pro mládež, natož pro děti. Jsou to básně ženy v zralém středním věku, vyprávějící o setkávání se životem a jeho poznávání ženou zralého středního věku. Ale myslím, že starším dětem a mladým lidem může leccos dát. Ve spojení s probíráním se zrnky, jejich přesypáním a prosíváním jakoby se myšlenky a city zhmotňovaly a stávaly se přístupnými lidem jakéhokoli věku. Nadto způsob povídání si s diváky působí, jako když kdysi na dračkách ženské vyprávěly příběhy (jimž nejlíp rozuměly jen ony samy), ale děti, sedící jim u nohou, s napětím nasávaly magii čehosi, co ne úplně chápaly, jen tušily. Dodnes si z dětství a mladosti vybavuji zážitky z inscenací, jejichž celku jsem určitě neporozuměl, ale z nichž mi zůstaly v mysli střípky obrazů či pocitů, které byly a jsou součástí mého chápání světa dodnes. Mimo chodem: při posledním zhlédnutí Přesypání seděli vedle mne mí dva vnuci. "Rozuměli" jistě jen, co jim dovolilo jejich jedenáct respektive devět let (jako jsem já "rozuměl" jen tolik, co mi dovolilo mých dvaasedmdesát). Ale sledovali pozorně - a věřím, že jim něco v duších uvízlo. Luděk Richter

Pro menší děti: **Úplněnáhé divadlo Veselí nad Moravou: Nepravá tvář.** Poctivá, srozumitelná pohádka.

Pro mládež: **Hana Voříšková, Choceň: Přesypání.** Prostá, avšak nesmírně působivá a upřímná poezie, která zasáhne jako blesk. **Hanka Voříšková a Tomáš Mohr. Haló, chci ven!** O lásce, která může i zahubit. Něžné provedení jednoduchými, ale dobře zvolenými prostředky s hudbou, která umocňuje zážitek z příběhu. Výborný soulad herečky a muzikanta. **Alfa Pizeň: Putování dobrého Hanse Böhma Evropou.** Dobrý námět pro seznámení mladých s problémy soužití různých národností v předválečném pohraničí a hledání místa ve společnosti. Věra Čížkovská

SKLIZEŇ aneb CO JSME LETOS VIDĚLI

DĚTSKÁ SCÉNA

Celostátní divadelní přehlídka dětských souborů ve Svitavách se smrškla na dva večery a pět představení (v pátek 11. a v sobotu 12. června). Ta však lze prohlásit téměř za zázrak. Nejen proto, že vůbec vznikla (kdy vlastně, když dřív než pořádně začal školní rok, už bylo vše zakázané téměř až do přehlídky?), ale i proto že všechna byla velmi slušné úrovně. Ostrovský Hop-Hop zahrál Natálčina anduláka s tématem ubíjení komunikace mobilním žvaněním, pražské Taneční studio Light předvedlo svéráznou variaci na Macourkovu pohádku o acylpirincích pod poněkud zavádějícím názvem Kdo nepracuje, ať nejí, kašperskohorská ZUŠ sehrála Šrutova Osmého Johna a krvavý koleno, domažlická Vrtule uvedla inscenaci Děti o osudech židovských dětí za protektorátu a mostecké Děti v kaši přivezly Kryšpína s tématem šikany.

Dvě ranní debaty o viděném se odehrály v uzoučkém kroužku poroty, vedoucích hrajících souborů a tří čtyř zájemců navíc.

Zaplat' pámbů i za to málo!

ŠRÁMKŮV PÍSEK

...už šedesátý a posunutý vinou coronavirových zákazů až na pátek 25. - neděli 27. června. Celostátní přehlídka experimentujícího divadla, vzešlá z omezeného počtu krajských přehlídek, ale rozhodně nijak méněcenná.

Jejími pro mne nezpochybnitelnými vrcholy byly tři inscenace čtyř lidí. Choceňská Hana Voříšková přivezla společně s Tomášem Mohrem alegorii o svobodě Haló, chci ven! a sólově básnické pohlazení Rýžování (později přejmenované na Přesýpání), Pavla Bútorová-Šefrnová ve spolupráci s Bárou Jožákovou coby soubor Osamocená patnáctiminutové CKD. V inscenaci Strategie růže zaujal inscenačním principem souběžného vyprávění na více místech mezi diváky pardubický soubor Teď nádech a leť, zabývající se už řadu let situací obětí válek, utečenců a ostrakizovaných menšin. Pozoruhodným bezmála přírodním úkazem je inzitní inscenace Hora Bez nedašovského Divadla DOH(J)RY. Za zaznamenání stojí i hostující Poříčská madona již zprofesionalizovaného pražského Divadla Kámen. Otázku, co je experiment, zvedlo již poněkolkáté ostravské Statické divadlo svou nepřilíhš zřadilou tradiční "činohrou" Podle všeho.

Zopakoval se model tzv. "debaty o viděném", která debatou příliš není: dvacet minut hovoří porota a v zbylých pěti až deseti minutách může něco dodat "veřejnost". Obecně rozšířeným jevem divadelních přehlídek posledního desetiletí je, že se čím dál víc rozmlouvá o filozoficko-sociologických souvislostech obsahu (což je jistě dobře) a čím dál míň až vůbec o jejich divadelní podobě, jevištních prostředcích a stavbě, jimiž se onen obsah sděluje či nesděluje (což už tak dobře není).

Jako celek byl letošní Šrámkův Písek hřejivým oddechem od šíleností nesetkávání se už druhé divadelní sezóny.

LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM

Jubilejní 70. loutkářská Chrudim proběhla 30. června až 6. července 2021. Hlavní program - jádro, podstatu a důvod, proč se koná, tvořilo devět amatérských loutkářských inscenací, vzešlých ze čtyř krajských přehlídek. Víc se jich vinou coronavirových obav nekonalo.

Úroveň amatérských inscenací byla navzdory těmto překážkám vesměs velmi dobrá, a to nejen vzhledem k podmínkám. Minimálně tři jsou z rodu těch, které stojí za to vidět znova (což je mé soukromé nejvyšší hodnocení): ve své prostotě silně poetické Přesý-

pání (před záměnou rýže, s níž se hrálo, za pšenici zvané Rýžování) a alegorické Haló, chci ven! choceňské Hany Vofíškové (v druhém případě společně s Tomášem Mohrem) a uhrančivé CKD dvojlenného souboru Osamocená (o všech jsme již referovali). Bouřlivé debaty vyvolaly i ambiciózní jaroměřské horory s atraktivními, leč s obsahem poněkud se míjejícími názvy Míchat v hrncích a Hra o duši souborů Je to tajný a Convivium.

Devět inscenací hlavního programu se co do počtu téměř ztrácelo mezi třiatřiceti inscenacemi statutárních a nezávislých profesionálů, které už řadu let několikrát osobně převažují nad těmi amatérskými. Ostatně amatéři, jimž přehlídka patří, se vytrahovali už i z podtitulu přehlídky, která je v tiskovinách nyní uváděna jako Festival loutkového divadla, ačkoli propozice ji definují jako Celostátní přehlídku amatérského loutkářství. A není to kovidem způsobená anomálie, nýbrž "normální" stav posledních deseti let. Tzv. Open program doplnily ještě tři inspirativní amatérské inscenace neloutkářské a jedna loutkářská.

Porota byla z neznámých důvodů pouze čtyřlenná. Chyběla v ní vůdčí osobnost s hlubším vhledem a širším rozhledem, která by diskusi a hodnocení vetkla koncepčnější ráz. Nedaří se vést diskusi k hlubší analýze té které inscenace, jejích přínosů i nedostatků a jejich příčin. Bohužel musím souhlasit s převládajícím názorem, že se účastníci od poroty nedozvídali nic podstatného, což mělo asi vliv i na den ode dne upadající účast na veřejných diskusích. Kdeže jsou doby, kdy si diskutující ani neměli kam sednout?! Snad je to kvalitou poroty a způsobem vedení diskuse, určitě i únavou a přehlceností z předdimenzovaného programu, nemluvě o překryvech s nočními představeními.

Seminářů bylo sedmnáct - jen těch dětských a rodinných, jež Loutkářskou Chrudim doplňují od začátku devadesátých let, pět (tři plus dva).

Po letech měla "Chrudim" konečně plakát, z kterého bylo možné poznat, že jde o loutkářskou přehlídku. Osobně jsem se setkal jen s chválou. Zpravodaj se pod novou šéfredaktorkou a s dvanácti (!) redaktory nijak zvlášť nezměnil. Chvályhodné je, že se orientoval především na reflexe amatérských inscenací; totéž bych přivítal u osobností. Samozřejmě by neškodilo, kdyby redakci tvořili lidé v oboru zkušenější, kteří si referování o amatérském loutkovém divadle již zkusili třeba aspoň na nějaké krajské přehlídce. Almanach k 70. jubileu? Proč ne? Jen neví, jak moc se k němu bude kdo vracet.

KOPŘIVA

Rozšířený polojubilejní odložený a posunutý 35. ročník přehlídky netradičního divadla přinesl od čtvrtka 16. do soboty 18. září deset představení: pět českých, tři slovenské, jedno litevské a jedno polské - vesměs a hlavně ve vzájemné konfrontaci velmi zajímavých.

Obě inscenace pro děti v podání hosínské Studny - Čertovská pohádka a Treperenda - jsou sympatické dynamickým vkladem obou hereček, Aleny a Klaudie Kašparových, ale trpí rozbíhavostí a upovídáností scénářů: mluví se stále, i tam, kde by se mohlo něco dí, naproti tomu se příliš nejedná, takže loutky spíš jen ilustrují mluvící postavy. Nejnetradičnější inscenací byly Stopy v paměti slovenské skupiny Odivo, jimž však chybí zřetelnější významové směřování odněkud někam. Antiona litevské inscenátorky Birute Mar je expresivní divadlo jednoho herce na pozadí patetizujících projekcí grafik, fotografií či filmů. Divadlem jednoho herce, založeným na minimalistickém, leč intenzivním herečtví a využití kostýmových proměn je Od przodu i od tylu lublinského Mateusze Nowaka. Scénické čtení Julek konzervatoristického Studia G Ostrava zaujalo tématem boje tělesně postiženého disidenta s bezprávím a zaujetím herců, ale, bohužel, zůstalo jen u náčrtku. Pražský divadelní spolek Jedl uvedl další ze série pořadů s tematikou katolických básníků - Zahradníček / Vše mé je tvé - jehož hlavní předností je scénografie a stavba dramaturgické koláže dvou vedle sebe kladených monologických

výpovědí. Cikánského boxera v podání brněnského Filipa Tellera jsme v recenzi minulého čísla označili za herecký koncert - jakkoli jde o vcelku tradiční monodrama. K inscenacím tradičním, ale zároveň spíše plytkým patřil Life kouč divadla Kontra ze Spišské Nové Vsi a zejména kabaretní pantomimický sled čísel Smetiak slovenského divadla Fortissimo.

Kopřiva byla vítaným připomenutím, že divadlo - touha dělat ho i na něj chodit - dobu koronazákazů přežilo.

BUDIŽ STÍN!

"Samozvaná národní přehlídka stínového divadla" se coby bienále konala letos už pořetí 2. a 3. října v Poniklé. Vymyslel a organizuje ji (s místními obětavými ochotníky) starosta Tomáš Hájek, známý také jako vynálezce meotarového divadla. A je až kupodivu, jak se tato pitoreskní technika ujala a drží na různých místech už tolik let. Ne jen jí byly ovšem věnovány nabitě dva dny. Meotarové inscenace předvedl jejich "otec" dvě, nejméně tři následníci z jaroměřské ZUŠ tři, zbylých pět inscenací bylo "klasicky" stínových či výrazně se světlem a stínem pracujících.

V malém šapitó, zbudovaném v sále zahájilo brněnské Divadlo Polárka s Františkem z kaštanu, Anežkou ze slunečnic (i tady se na chvíli mihl meotar), v dalším programu dvojice z jaroměřského Convivia potěšila výtvarným řešením a zaujatým zpracováním Čapkovy povídky Paštika, Tomáš Hájek (pod názvem Bažantova loutkářská družina) pobavil kérkonošskými poudačkami Jak přišel Stanovák o stovku a Prasecká podara a přiměl k zamyšlení vzduchoplaveckým dokumentárním dramatem Andrée.

Součástí mile domácké přehlídky bylo i družné "rozjímání o divadle", dílnička pro výrobu stínových loutek s navazující návštěvou ponikelských jeskyních, "zkoumající", jak to Platon myslel se svou teorií stínů, dále výstava fotografií ze 70. loutkářské Chrudimi, pokus o přednášku k tradičnímu javánskému stínovému divadlu a nakonec vlastivědná vycházka po stopách sousedského divadla v místních částech Přívlačka a Jilem.

POSED

Podzimní Setkání Divadelníků s tradicí od roku 1986 se letos ve Svitavském Divadle Trám konalo v sobotu 23. října od čtyř odpoledne do noci a jeho tématem (odloženým skrzeva koronaviruz z loňska) byla Božena Němcová.

Dvojice děvčat z místní Dramatické školičky ve volné parafrázi předvedla parodii televizních manýr, žamberská Olga Strnadová nabídla zhudebněnou korespondenci Boženy Němcové, svitavské Nové divadlo pohled na srážky dobových společenských požadavků se sny a potřebami spisovatelky, svitavský Karel Šefrna se synem Matějem zahráli sérii zhudebněných Karlových vyznání o vztahu k ní a rovněž svitavská Jana Mandlová s manželem Pavlem Grmelou přečetli parodickou parafrázi Babičky Karla Hynka, v níž se díky podání pozoruhodně střetá směšné a tragické.

Dvě nejvypracovanější inscenace přivezlo Úplněnáhé divadlo z Veselí nad Moravou a jaroměřské Convivium. Mladí z Veselí někdy až agitkovitě přímočaře vyprávějí v sérii "anekdot" o každodenním údělu a postavení žen. I přes zmíněnou agitkovitou anekdotičnost a některá klíšé je to z jejich strany pohled upřímný, opravdový a cenný. Jaroměřští nastudovali náročnou, ambiciózní inscenaci, v níž kombinují příběh Viktorky s korespondencí Boženy Němcové, v níž se protagonistka posléze proměňuje. Problém je, že témata obou žen moc společného nemají: přebírává Viktorka, jež skončí tragicky, když podlehne uhrančivému muži, a Němcová, hledající opravdovou lásku v ne zrovna šťastném manželství, jsou opravdu jiné "příběhy".

Škoda, že viděné a slyšené zůstává na Posedu neuzavřeno a nezavršeno nějakým hlubším otevřeným popovídáním si.

PŘELET NAD LOUTKÁŘSKÝM HNÍZDEM

Již 31. přehlídka nejlepších amatérských i profesionálních (nezávislých a statutárních) inscenací posledního roku trvala tentokrát už od čtvrtka 4. (to v pražské Říši loutek) do neděle 7. (v Minoru) listopadu a obsáhla třiadvacet inscenací.

Přelet měl letos dobrou úroveň - byla tu řada inspirativních i vypracovaných inscenací, jež jsme již recenzovali či recenzujeme na konci tohoto čísla. Tím spíš je otázkou, proč na přehlídce byla téměř třetina inscenací, které u neměly co dělat - ať už proto, že s loutkovým divadlem nemají nic společného (koncert dvanácti písní od Tater ke Kordillerám v podání libereckého Naivního divadla pod názvem Jukebox či čistě pohybově-artistická inscenace Do hajan! hradeckého Draku) nebo pro svou "kvalitu" (Bajky KALD DAMU, Lišák Renard Naivního divadla, Prostě žába Divadla U staré herečky z Hradce Králové či Pohádka lesní pražského Divadla b).

Trvalou bolestí Přeletu zůstává absence či pramalá účast skutečně festivalových či přehlídkových diváků (nikoli vyzobávačů jednotlivých představení), svázaná s možností mimopražských účastníků - diváků i hrajících souborů - někde přenocovat a zúčastnit se celé přehlídky. Co také trochu chybí, je trvalé místo, kde by účastníci mohli trávit čas mezi představeními.

Erika - cenu za nejlepší loutkářskou inscenaci (nikoli jen Přeletu) nazvanou po legendárním Eriku Kolárovi - získalo v hlasování odborníků Putování dobrého Hanse Böhma (Alfa Plzeň), za ním se umístila DinOpera česko-německo-ruského souboru Kwoshch a na třetím místě společně Přesýpání Hany Voříškové a O jako Otesánek souboru studentů DAMU Tmel.

Luděk Richter

MINIRECENZE

TMEL Praha: O jako Otesánek (autor: soubor, režie: Viktor Prokop)

Tři mladí lidé, na stole kinterovský svět z integrovaných obvodů, tištěných spojů, kondenzátorů a jiných elektronických udělatek. Vyroste z nich město s architektonickými dominantami obytných domů, zábavních středisek, kostela, parku či stadionu, na nichž po nasvícení pulsuje zvukem vytvořený život. Kondenzátorů přibývá, výrobní pás chrlí další a další, rostou, až nakonec destruuji celý svět. (Škoda jen, že jejich podíl na destrukci si musíme spíš domýšlet, než aby byl zřejmý z dění.) Obsah je poměrně zašifrovaný, převážně technicistně chladný. Hledá-li v inscenaci někdo pohádku o Otesánkovi, najde ji stěží. Jde opravdu jen o motivaci pohádkou v tom, že svět elektroniky, jež jsme si vytvořili, nás čím dál víc zahrnuje, zavaluje a pohlcuje. Ale soustředění dvou studentů a jejich kolegyně z KALD DAMU svědčí o tom, že jde o poctivou snahu sdělit naléhavé téma. A to není tak zcela běžné. (LR)

SOUBOR KWOSHCH: Dinopera (autor a režie: Daria Gosteva, Frieda Gavenda, Mathias Baresel, Josef Havelka, Theresa Schrezenmeir)

"Tragická opera ve třech aktech. Na paměť vyhynulých stvoření Země." Tak je uvedena inscenace mezinárodního česko-německo-ruského týmu herců, zpěváků, hudebníků a výtvarníků, kteří pomocí zkroucených trubek, zpěvu a surrealistických i skorrealistických marionet na rodinném divadélku a kolem něj slouží ve čtyřech jazycích panychidu za krásný čas patvorů a pitvorů, trilobitů, pterodaktylů, dinosaurů a jiné havěti, jež vyhynula před milióny let - a již bychom klidně mohli následovat.

Právě toto pnutí a jiskření mezi tragickým a komickým, mezi důstojně vážným a směšným, přizemním a existenciálním, pnutí mezi vysokou formou důstojně zvláda-

né opery, komicky pitvornými prostředky "pimprlového" vznešena a ambivalentním obsahem tragédie pravěkých netvorů, pějících o zaniklém zlatém věku, vytváří groteskní kouzlo komické tragédie.

Loutkářského umění, hodného tradic našeho marionetářství, se tu nedočkáme. Ale loutkářského myšlení a citění toho, co má loutka v genech, rozhodně ano. (LR)

MIDIRECENZE

ALFA Plzeň: Putování dobrého Hanse Böhma Evropou (autor: Tomsa Legierski, Petra Kosová a kol. na námět Jana Jeňyka Valeše, režie: T. Legierski)

Inscenace zaujme především tématem a předlohou; hlavní předností je dramaturgický výběr. Hans Böhme, chlapec z německo-belgické rodiny, žije v třicátých a čtyřicátých letech 20. století v německo-českým mluvícím Holýšově. Plus vše, co z toho vyplývá: osud jedince, jemuž původ, prostředí a doba určuje běh života, a velké dějiny z něj dělají tu vysmívánka, tu nadřazenou rasu, tu součást vražedné mašinerie wehrmachtu, tu utečence před pomstou... A kdesi v pozadí sen o fořtování a dvanáctěrákovi, svobodném králi lesa.

Hans se narodil, žil, podivná doba ho strkala sem a tam, muzicíroval, bojoval, utíkal... Chudák člověk v mlýnici dějin. Dovídáme se, co se mu dělo, ale ne jak to reflektoval, co si o tom myslí, nedozvídáme se, co chce a co pro to dělá. Nedozvídáme se nic o tom, co to vše udělalo s ním. Víme jen, že uprostřed vraždění sní o jelenovi v lese a snaží se zachránit si kůži. Vlastně jen příběh - ne sdělení, jež nese. Korunou je konec-nekonec, kdy hlavní hrdina nezávazně prohodí, že po válce se sešel s rodiči v Německu až po sedmi letech a do rodného Holýšova nakoukl jen jednou se zájezdem. A pranic z toho neplyne. Tolik k dramaturgii.

Je také škoda, že inscenátoři oslabují účín své pozoruhodné a slibné inscenace nahodilostí prostředků režijně-scénografického řešení. Proč jsou loutkami improvizování, z geometrických špalíků sestavení, jakoby dětsky hračkovití panáčky? Proč když mluví či se líbají, jsou jim odtrženy hlavy, a když si podávají ruce či ukazují, paže? Jen vtípek? Proč jsou Dobřany (než jsou hned na začátku války (?) rozbombardovány) stavěny z dětských stavebnicových kostek? Kde je v ději a v tématu co z dětských her? A proč se mnohé scény (např. vlaková souprava) staví z kufrů? Protože v okamžiku, kdy začíná válka, vykřikne velitel "Rychle balit!"? - Co to bylo za armádu, kde si vojáci do boje na frontu balili lepenkové kufrů?

Umělecká licence je umělecká licence. Ale divadlo má znakový charakter a všechno, co se na jevišti objeví či zazní, vnáší svůj význam, je součástí věcné, myšlenkové i citové informace. Scénografické prostředky - loutky především - by neměly klást rušivé otázky, odvádět pozornost, myšlenkově zavádět, měly by spoluvytvářet, zesilovat... Měly by být takové, aby svou "samozřejmostí" strhly a vedly diváka k co nejsilnějšímu zážitku a nerozptylovaly ho otázkami proč to či ono.

Nebo snad je všechno jedno? Jen tak se sáhne po čemkoli? To by u tak nadějně inscenace bylo opravdu škoda. Zvláště když ji zdobí tak dobré, zaujaté herecké výkony všech čtyř dam a čtyř pánů. (LR)

CONVIIVUM Jaroměř: Hra o duši (autor a režie: Jarka Holasová a soubor)

V pozadí za vysokými hrncířskými stolicemi stojí pracovní regál s vypálenými dřebány a soškami. Dívka v bílém (snad anděl) a chlapec v černém (ďábel?) spolu hrají v kostky o duši (ale čím?). Pak dojde k jakémusi souboji "ďábla", vybaveného elektrickou kytarou a dívky v černobilém s houslemi. Bílá dívka přinese na scénu veliký model mlýnského kola a kbelíkem vody ho roztočí - nejspíš aby bylo zřejmé, že příběh začíná ve mlýně. Ďábel bezmála vnutí mlynářovi peníze, chce za ně duši, ale je ochoten se jí vzdát, utne-li ruce

své dceři (proč?). Otec ulomí hliněné loutce paže a herečce, která postavu dcery hraje paralelně s ní, jsou ruce svázané do zástěry, aby mohla náležitě trpět: vláčet pouzdro s houslemi na krku, jíst jablko jen čelistmi, posouvat džbán pusou... ..král... ..dítě... ..

Hlavním problémem ambiciózní inscenace je srozumitelnost významů, nejasnost postav, jejich vztahů a motivací, ale i samotného příběhu. Kdo je jaký? Proč kdo co dělá? Oč a proč jde ďáblovi? A jaké významy má v téhle pohádce evokovat hmčivost, jaký je smysl hlavního jevištního materiálu - hliněných loutek, jejichž materiálnost je ještě zdůrazněna ulomením ručiček hlavní hrdinky? Co onen mlýn, který je svou vypracovaností i funkčností na samém začátku tak výrazný? Metafory jsou to zajímavé - ale co sdělují? Čeho jsou znaky? Čeho jsou znaky housle, když s nimi "bojuje" dcera proti "ďáblově" elektrické kytáře, zatímco "anděl" ničím nedisponuje. Co znamenají ty symbolické barvy: bílá - dobro a černá zlo? A jaká je pak hlavní hrdinka v černo-bílém, když žádnou svou černou stránku nepředvedla a dokonce byla kytarovému ďáblovi kladným soupeřem se svými houslemi? A jak potom k svému trpkému osudu přijde? A co otec? Prohřešil se lakomstvím, když mu ďábel vnutil peníze, prodal dceru a víc nás nezajímá?

Právě mravní vyznění je tu největším problémem. Pohádce v téhle inscenaci chybí morální základ, který by mohl v závěru nabídnout divákovi katarzi. Chybí tu vyvážení mezi vinou a trestem, ctností a odměnou. Kouzelná pohádka je vždy postavena na metafyzické "spravedlnosti". U Grimmů či Erbenova zpracování velkoruské pohádky je trpělivost a pokora po sedmi archetypálních letech odměněna tím, že dívce ruce opět narostou. V inscenaci dějová fakta předlohy nejsou sdělně interpretována a působí v podstatě nahodile - jakoby hlavním cílem bylo jen prezentovat utrpení (snad z jakýchsi důvodů ženské) samo o sobě, spíš než něco sdělovat. (LR)

DIVADLO LIŠEŇ Brno: Zpověď bachaře (autor a režie: Pavla Dombrovská)

Dva herci a herečka, dva muzikanti, pár židlí, stůl, vyšetřovací lampa a pár loutek, sloužících převážně k tomu, aby mohly být trhány, muchlány, ničeny... Múzikánská inscenace s výbornými hereckými výkony, nápaditými režijními metaforami a působivou hudební složkou.

Název inscenace postihuje její obsah: komunistický bachař padesátých let vypráví oživlými vzpomínkami o tom, jak demagogickým překrucováním výroků ničil a surovostí drtil, koho se mu zachtělo, dokud do mlýnice svých soudruhů nespadol i sám. (K názvu lze snad jen namítnout, že výslechy nebyly prací bachařů, nýbrž vyšetřovatelů.)

Inszenace velmi potřebná. Mnozí mladí neviděli, neslyšeli, starší pozapomněli... a mohli by znovu podlehnout vábení krásných a vznešených myšlenek, za nimiž se skrývá touha po moci, lži, brutalita, primitivismus a zloba. Jen si kladu otázku, zda není žánr fraškovité expresivní grotesky už na pokrajích karikaturní agitky, zda se netlačí na pilu natolik, až se ztrácí hodnotovost a divák si může říci "ale takhle to přece být nemohlo..." Vím: nadsázka, stylizace, kondenzace, žánr... Ale abychom nepřesvědčovali jen přesvědčené.

A ještě jedna otázka: má jít o příběh jediného vězně (týraného faráře, který tu dominuje), nebo o množinu vězňů (zdálo se mi, že jsem zachytil i cosi z osudů Růženy Vackové), kteří bachaři prošli rukama? Nepřehledně exponovaný princip ruší a ztěžuje vnímání. (LR)

DRAK Hradec Králové: Do hajan! (autor: Veronika Poldauf Riedelbauchová, Mariana Stránská, režie: V. Poldauf Riedelbauchová)

Situace, kterou zná každý rodič: uloží děti "do hajan" a... ..a ony dělají všechno možné, jen ne spát. V inscenaci hradeckého Draka se kluk a holka nejdříve přetahují na sto způsobů o příkrývku, pak o polštář... ..báječné pohybové gagy do hudby, při nichž dětští diváci (od tří let) říčí smíchy: nápadité, rozmanité, technicky přesné, byť, jak to u pohybového divadla bývá, výrazově trochu chladné. Když už nevědí co by vyváděli dál, začnou řídit

s baterkou: nasvěcovat si tváře a vrhat stíny na pozadí - ten s baterkou dál od stěny vytvoří obří detail, s nímž pak stín toho menšího blíž ke zdi bojuje. Tatínek vtrhne právě, když se děti mydlí polštáři, a většinu ran schytá omylem sám. A ještě cosi... a ještě peří z roztrženého polštáře... a ještě obrovská látka vznášející se prostorem..., už je to trochu dlouhé, zvlášť když jediným stavebním principem je přidávání a variace, děti už neříčí, spíš se vrtí a povídají si, až konečně ty jevištní i s tatínkem padnou do postele a slastně usnou. Žel, ne jako výsledek vývoje odněkud někam, ale jen jako poslední číslo.

Ač jde o loutkářsky slavný Drak, loutky tu nehledejte: trochu s nimi souvisí těch pár stínů a fórek, kdy tatínkovi, ležícímu pod dekou, vytáhnou nohy a on najednou měří snad tři metry. Ale je to umné pohybové divadlo. Být o čtvrt hodiny kratší, smáli bychom se ještě teď. (LR)

STUDIO DAMÚZA Praha: Ronja dcera loupežníka (autor a režie: dle Astrid Lindgrenové Filip Jevič)

Ronja, dcera vůdce loupežníků Mattise, se narodí téže noci jako Birk, syn nenáviděného náčelníka konkurenční bandy Borka, za bouře, jež rozštípne hrad vedví. Jenže děti se navzdory gradujícímu nepřátelství otců postupně spřátelí a pochopí, že nenávisť, ani loupežnictví není cestou ke štěstí.

Ronja je přesně tou látkou, která týmu kolem Filipa Jeviče, Mirky a Kamila Bělohávkových sedí: vášnivý příběh s velkým myšlenkovým přesahem. Stačí vzpomenout na skvělého Bajaju. I tentokrát je tu pozoruhodná, byť podstatně rozmáchejší Bělohávkova scéna, slibující řadu možností: v pozadí do výšky trčící nakloněný trám s příčnými žebříkovitými trny, v popředí mohutný stůl-praktikábl s výjimečnými fošnami, řada kovaných seker, ze zadu vodění vyřezávaní manekýni Ronji a Birka... K tomu rozšířený, čtyřčlenný ansámbl, hrající jako o život. Poctivé divadlo, snažící se sdělit to, co naši v předloze. Ale cosi tu drhne.

Vše začíná u dramaturgického zpracování. Epické vyprávění, jež má v moci přinést hybnou zhuštěnou zkratku, působí zde naopak jako brzda, mnohdy jen zbytečný hodnotící komentář nahrazující to, co bychom mohli (a měli) vidět a poznat sami. Podobně lyrizující pasáže přicházejí spíše zvenku, než aby lyričnost vytryskla z jevištního jednání. A ne zrovna uspokojivý (to už u Lindgrenové) je závěr: obě party se k loupění spojí, aby obstály před vojskem, zatímco Ronja s Birkem odchází těžit stříbro, o němž jim řekli umírající starý loupežník.

Herci s režii tentokrát nenašli stylizační klíč, který by jim umožnil zahrát místo ne zcela věrohodného realistického předstírání to, co v jejich lidských typech není, a předat expresivní významy, zvláště v afektech. Mattis nepůsobí jako nemilosrdný loupežník a Bork spíše křičí a dělá velká gesta než aby z něj vyzařovala autentická zařatost nelítostného vůdce.

Řada věcí počínaje žongléřskými cviky se světýlky bludiček či sekýrami působí jako zvnějšku dodaný ornament či efekt, výprava slibuje víc, než dokáže sdělit, takže ve výsledku sledujeme spíše jak s ní herci namáhavě manipulují, než aby se stávala organickým hybatelem a spolusdělovatelům děje, tématu a myšlenek a loutky tentokrát důvod svého užití nesdělují a leckdy působí až zbytečně, neboť vše důležité odehrají herci.

To vše může vypadat jako zdrcující odmítnutí - ale musím znovu zdůraznit: Ronja je práce poctivá a málokdy se vidí, aby se herci své věci tak naplno dali. Je podstatou umění, že pokaždé znovu jde o pokus, který se někdy zdaří až k neuvěření, někdy tak trochu a někdy se prostě nezdaří. Do téhle třetí kategorie ale Ronja Studia Damúza rozhodně nepatří. A zejména toho, kdo neviděl třeba Bajaju, určitě nezklame. (LR)

VITVOR Praha: Kde budeme bydlet (autor a režie: Alžběta a René Vitvarovi, Štěpán Lustyk, Patrik Hradecký)

Medvěd (plyšový manekýn) zjistí, že neprotáhne vchodem svého brlohu velkou sklenici medu. Plyšovou tlapou si medu lízne a jde se poradit se svým kamarádem, hospodským

Čuňasem, rovněž plyšákem, tentokrát v podobě čuněte. Hodí do sebe (na sebe) něco místního piva a právě dostavěvší spolustolovník-pták mu přenechá zbytek materiálu. Seno zbylé ze stavby hnízda se však na zalemтанý medvědí kožich lepí a brloh z něj postavít nejde. Podobné je to s pavoukem darovanou pavučinou i s mřížemi, jež mu přenechala zebra. Konečně mu známá zprostředkovatelka bydlení liška poradí, aby si zažádal o stavební povolení. To sice jeho dosavadní problém vhodného materiálu neřeší, ale stává se novým tématem i žánrem zbytku hříčky. Jak narůstají hromady vyplňovaných formulářů, ubývá ve sklenici medu za poplatky a úplatky, až zbývá mizivá sklínka - a ta se do starého brlohu snadno vejde. Za mého mládí se podobným anekdotkám na téma nežádoucích společenských jevů a nešvarů říkávalo komunální satira.

Zahrané je to s vtípem - potěší především drobné, dobře odkoukané a při vši nedbalosti pečlivě provedené detaily ze života. Snad jen toho nepřetržitého medvědova drmolení by mohlo být míň, a hlavně toho medu a piva rozpatlaného po plyšových manekýnech a celé (jinak nápadité, snadno proměnné) scéně. A přiznávám také, že předvídatelná pointa mi přišla trochu málo na tolik práce. (LR)

t.č. BABIČKA

Kdysi jsem slíbila, že občas napíši něco o zajímavé nové knize. Nějak mi to nejde. Výmluv mám spoustu, vnučata už si čtou sama a nejmladší Dorotce předčítáme z "rodinného stříbra". Také mám teď období, kdy nečtu nic a čekám, kdy to přejde...

S počítačem stále ještě kamarádím. Hlavně poslouchám. U mluveného slova mohu háčkovat a kdykoliv pořad zastavit. Zaujal mne projekt Davida Jirsy a Daniela Zezuly, který nese název Na potítku. Věnuje se výkladu a interpretaci českých a světových literárních děl formou videí na platformě You Tube. Dlouhodobým cílem je přivést ke čtení co nejvíce mladých lidí. Název projektu odkazuje k maturitní zkoušce, ale není určen pouze maturantům. David Jirsa se věnuje literární vědě, filozofii, pojmům, fenoménům i společenským jevům. Přiznám se, že ho jen neposlouchám, občas se na něho se zálibením podívám.

Z nabídky: Karel Hynek Mácha - Máj, Fridrich Nietzsche, Neil Postmann - Ubavit se k smrti, Faust, aprílový díl: Harry Potter a Karel Marx, klišé vs archetyp a mnohé další. S Davidem Jirsou, který učí na Filosofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, jsou i zajímavé rozhovory. Na stanici Vltava v pořadu Spirituála jsem poslouchala Jak učit literaturu.

Takže vřele doporučuji Na potítku. Videá jsou do půl hodiny a určitě si vyberete. Já se těším na zatím poslední - o satanovi.

"A ještě je tu hudba..." Česká televize v letošním roce natočila deset dílů seriálu Písně českých básníků. Scénář Vladimír Křivánek, námět a dramaturgie Eva Langšádlová, režie Adéla Jandec Sirotková, pořadem provází Tomáš Klus. Ten mezi klipy zhudebněných básnických textů připomíná životopisná data a společenské souvislosti. Součástí půlhodinového dílu je i rozhovor s interpretem a většinou i autorem hudby. Odpověď na dotaz, zda hudba může pomoci většímu zájmu o čtení poezie, asi tušíte. Jak si pomalu zvykám, i mezi mými přáteli má každý jiný názor, někomu přijde pořad ponurý, někdo nemá rád zhudebnění, jiný průvodce. Písně českých básníků aspoň ochutnejte, myslím, že je to dobrý počin (počin - zvláštní slovo - je to tedy po činu, nebo následek činu jako pohlednice vznikne po hledění?).

Jarmila Doležalová, t.č. babička